

Nro. 30.

A' FELS. R. TSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Octobernek 13-dik napján 1795.
szentendőben.*

Hadi Történetek.

Leg közelebb két Erd. hadi tiszt barátaim levelei: ket vettem a' Rénus környékéről; egyiket a' *Heidelbergai* táborból, a' másikat pedig *Wisloch* mellől. Az elsőbb, a' kiönnön maga is jelen volt a' múlt Sept. 24-dikén történt szerentsés tsatában, ekként festi le azon dolgot: „Sept. 23-dikán este felé ki indulván az ellenség *Manhejmből Heidelberg* felé *Viblingenig*, és *Epfelhofenig* a' *Nekkár* innenő oldalán, a' tulsó oldalán pedig *Ladenburgig* marsirozott. Mas nap korán el kezdett bennünket kavallériájával, infantériájával, és számos ágyúval attackirozni a' nevezett vizen mind túl mind innen. Hol előre, hol hátra lett húzódásaink majd

szinte 11 óráig tartottak, az alatt is néhány apró tsupportyaink ölzve tsapván vele; hanem 11 óra után generális attáka, az az, ölzve tsapás parantsoltatván, olly nagy rohanással ment végbe, hogy 3 helyen nyomatott az ellenség a' *Nekkár* vizébe, melly hogyha gázolható nem lett volna, mind belé vezett volna a' infantériája. Így is több fülladott belé 300 embernél. El fogatott közülök 700 ember és egy Generális, az el fogattaknak nagyobb része sebes — 9 ágyú és annyi puska poros szekér juta kezünkbe. Ezen ütközetet, melly a' *Heidelbergai* hegyek alatt esett, az egész város népe nézte, és bé rukkolt ármádiánkat serrel és pálinkával meg is ajándékozta. Ebben az ütközetben a' mi regementünknek (értsd a' *Székely* huszár regementjét) két divisiója, úgymint: *Dániel* Obrist Lajtinant divisiója, és az Oberster 's Major divisióinak első eskadronnyai jelen vóltanak. A' nevezett Obrist-Lajtinánt *Dániel Lajos* úr különös ditsérettel, vitézséggel, 's Generálisainknak tellyes meg elégedésekkel vezette és intézte az ütközetet. Nagyon distingválták magokat *Burkárt*, *Gróf Teleki*, *B. Radák*, és *Benkö* kapitány urak; sebbe esett Gr. *Tóldalagi* fő hadnagy igen tökéletes és vitéz tizt úr. Rézünkről mintegy 30 ember hólt meg és 100 esett sebbe A' Frantziák most sem szünnek meg a' prédálástól, mindenütt égetnek, és pusztítanak, se marháját, se lovát, se pénzét, sem egyebet meg nem mentheti tőlök a' föld népe, melly miatt rettentő félelemben vagon az egész tartomány.

Az utólsóbb hadi tizt barátom, a' ki tsak mostanában ment fel regementjéhez egy katona transportal, így kezdi hozzám küldött levelét; „Most harmadszor fogok ezen levelem irásához, mivel először mihelyt a' regementhez bé érkeztem, mindgyárt pikétre kellett mennem, másodsor akkori tanyánkról hat statioval hátrább kellett bagáziánkat vinnünk, 's azolta, mellynek már 15-

dik napja, egyebem nints velem, annál, a' mit a' testemen viselek. *Stolhofennél* ugyan, a' hol elsőben lageroztunk, tsendesen viselte magát az ellenség, hanem több helyeken mind alól felül, körülöttünk által jöven a' Rénuson, azt sem tudtuk, hová mennyünk seregeinknek segítségére, utólylyára itten *Heidelbergától* 3 óránira telepedtünk le; de ide is késő érkezünk, mivel *Quozdánovich* Generális maga corpusával jól meg nyakazván a' Frantziákat, széllyel üzte őket. El fogatott egy Generálist, 400 köz embert, és 6 tisztet, sokat levágatott, sokat a' *Nekhár* vizébe ugratott; azok pedig, a' kik a' *Székely* huzárok körmei közül ki szabadúlhattak, visszafaladtak *Manheimba*.

Épen most megy egy kurir itten keresztül, a' ki azt az örvendetes hirt hozta magával, hogy Gróf *Clerfayt* meg verte *Moguntziánál* a' Frantziákat, 's minden ártilleriájokat el vette. Itten az a' hír repdes közöttünk, hogy a' Wendeisták egy-néhány ezer patriótát meg öltek, melly ha igaz, talám még előre fog armádiánk tsúszni. *Wurmser* Generál most megy nagy sietséggel *Heidelbergába*, ott fog é maradni, vagy tovább menni, nem tudom 's a' t. —

A' *Quozdánovich* F. M. Lajtinánt vezérlése alatt történt viadaltól fogva gyakorta tsatáznak a' Cs. K. és Fr. armádiáktól portára ki járó seregek, és hol egyiknek, hol a' másiknak kedvez a' hadi szerentse, de többször vitézeinknek mint az ellenségnek. Sept. utolsó napján egynéhány el fogott Frantziákat vezettek bé az Austriakusok *Heidelbergába* és *Weinheimba*. Gyakorta által mennek a' Frantziák a' *Mayn* vizének jobb partyáról a' bal partyára, de meg nem állapodnak ottan, hanem a' környékeknek meg kémlelések után ismét által mennek a' vizen. Octob. első napján egy jó tsupport mutatta magát *Rüffelheim* mellett. Úgy láttzik, hogy egész erejeket *Moguntzia* ellen akarják fordítani, melly fel tételekben

hogy meg ne akadályoztassanak a' Császári seregek által, azért tsatáznak olly gyakorta egymással. Ezt bizonyította egy Octob. 3-ikán költ Frankfurti levél, mellyből ezeket olvassuk: „Környünkön semmi nevezetes dolog nem történt; azonban mind közelebb közelebb mennek a' Frantziák *Moguntziához*. Tegnap két órakor fogtak a' *Casseli* erősség körül való futó sántzaiknak ásásához, melly végre elsőben is a' *Kochheimi* sántzokra ütöttek, a' melly alkalmatossággal mind a' két részről keménynek kellett lenni a' viaskodásnak, mivel az apró fegyver és ágyú ropogás ejfél után 2 órától fogva egész délig tartott. A' délután érkezett tudósítások szerént, még most is előbbi tanyájoknak, és redutáiknak birtokában vagynak az Austriakusok.

A' *Mayn* vizének *Rénus* öblébe való beomlása mellett fekvő *Kostheimi* erősséget gyakran próbálgatták már a' Frantziák, de mindenkor nagy veszteséggel mentek onnan visszafra. Hanem Sept. utolsó napján mind addig erőltették a' dolgot, míg csak nygvan elfoglalták azt nagy veszteségekkel. Octob. első napján is nagy ágyúzás hallatott, de nem tudatik mi okozta azt, és mi tsoda kimenetele vólt azon rettentő ropogásnak. *Rüffzelsheimban*, és *Bischofsheimban* nagy hadisattzólást vitt végbe az ellenség.

A' *Kostheimi* tsatazásról következő tudósítás küldetett Octob. 4-dikén *Frankfurtból*: „Bizonyosan *Kostheim* birtokában vagynak a' Frantziák, mellyet Octob. első napján nagy veszteségekkel foglaltanak el. Tegnap előtt és tegnap kemény ágyú durogást hallottunk; mellyre a' nevezett erősség szolgáltatót alkalmatosságot, a' honnan ki szoritották ugyan az Austriakusok a' Frantziákat, hanem ezek számos segítséget kapván ismét visszafra vették azt, mind a' két részről sok ember hullott el, magában a' helységben pedig töbnire minden épületek porrá égtek.

Allig költözött által a' Rénuson *Bernadotte* Fr. Generális *Weisenthurm* mellett Sept. 15-ikén, 's mingyárt akkor *Ehrenbreitstein* alá ment, gondolván, hogy üresen fogja azon erősséget találni; azomban olly nagy ágyú zápor omlott seregeire, hogy egyszeriben vízfűza kellett magokat vonni. Mindazáltal így is alkalmatosságot találtak annak környülvételére. Az abban lévő katona őrizet többnire Német Birodalombéli seregekből áll, és mind elesége mind munitziója bővséggel vagyon. Azóltától fogva is egynéhány próbát tettek, hogy közelébb mehessenék az erősséghez, de mindenkor vízfűza nyomattak az ágyú tüze által, melly az annak környékén fekvő helységeket egészen le égette, 's el puztította.

Hogy a' *Moguntzia* katona őrizet állandóúl akarja magát védelmezni, meg tettzik azon hirdetményből, a' mellyet az ott lévő hadi Comman dó közönségessé tétetett. Ennek nevezetesebb tikkelyei ezek: 1.) Minden polgár és lakos köteles mind csürei, mind háza mellett vizzel telylyes hordókat tartani. 2.) Senki ne mérészellye magát estéli 9 óra után lámpás nélkül mutatni. 3.) Ezen az órán minden vendég fogadó, és caffè házak záratassanak bé, hogyha vagy a' hadi, vagy a' polgári rangú emberek közül valaki mérszelne tovább is ottan maradni, leg ottan tegyen a' gazda a' leg közelebb lévő strázsa háznál jelentést, hogy így egyszeriben katonák mehessenek az engedetleneknek meg fogásokra. A' ki ezen parantsolatot meg rontya a' fő strázsa ház előtt közönségesen és katona módra meg fog tsapatni. 4.) Sem a' tornyokban, sem a' házaknak 4-dik szakaszaiban estéli alkonyodástól fogva gyertyát tartani nem szabad, a' ki dolgozni akar dolgozzon nappal. Az ezen tikkelynek által hágói minden személyre, és rangra való tekintet nélkül, halálra fognak büntetni. 4.) Minden titkos gyüllések és tanátskozások, akármelly szin alatt

tartassanak azok, halálos büntetés alatt meg tiltatnak. A' melly házi gazda az illyetén gyűlléseket maga házában meg izevedí, halál a' fején.

Brüsgóviának Freyburg nevű városából Sept. 25-dikén. Hirtelen meg változtak a' dolgok körülöttünk, azon 90 ezer ember közül, a' kik néhány hólnapoktól fogva tartományunkban tábo-roztak, és a' kiknek *Rénuson* való által meneteleket reményljük vala, 30 ezer embernél több itt nem maradt, a' többi mind a' *Rénus* alsó környékére marsirozott; melly változást a' Frantziáknak előb-re való nyomulások, és *Manheimnak* capituláció-ja okozták. Sept. 21-dikén capitulált a' 8 ezer főből álló hadi őrizet a' Frantziákkal 's önként bébotsátotta őket a' városba: ellenben a' segítségekre siető Cs. K. seregek előtt bé zárította a' kapukat. Azóltától fogva innen *Offenburgha* tétetett általa' fő kvártély; a' granátérosoknak is Sept. 23 dikát követett éjjel nagy sebeséggel el kellett innen a' *Rénus* alsó környékére marsirozni. Minden ártilleria, ostromló ágyúk, tábori hidak, és bagázsiák hátrább küldettek, mellyből azt a' következt húzzák ki polgár társaink, hogy nem sokára igen véres ütközet fog lenni, és akkor osztán vagy az egyik, vagy a' másik armádia hátrább fogja magát húzni.

Hanauból Octob. 3-dikán. Jóllehet *Frankfurt* városában és annak környékén tökéletes tsendes-ség láttassék is uralkodni: még is mindazáltal fontos történeteket lehet ottan várni. A' két armádiának mozdúlhatatlan állapotja, az Austriaiak által reménylett segítségek, a' Frantzia seregeknek szoros egybe nyomatások, a' *Mayn* vize jobb partján, és *Assaffenburg* alatt le telepedett, és *Freygerichtig* ki nyúló corpusok, mind olly jelek a' politicum firmamentumon, a' mellyeket ki-ki a' maga értelme szerént magyarázhat. Akármint vélekedgyék valaki ezen jelenségekről, még

is mindazáltal senki ki nem tanulhattya ezen háborús környölállások plánumát és végét. Egyedül az idő fogja ezen titoknak kárpitytyát fel fedezni, a' melly alatt a' jövendőségnek történetei el vagynak rejtetve, és a' mellyekbe még most semmi szentségtelen szemek bé nem tekinthetnek.

A' *Bergi* hertzezségben igen terhes hadisatzot vetettek a' Frantziák a' szegény lakosokra, mellynek el viselésére egy átallyában tehetetlenek p. o. 10 ezer mázsa tiszta búzát, 10 ezer mázsa rost, 10 ezer mázsa abrakot, 10 ezer mázsa búza szalmát, 8 ezer mázsa árpát, 500 darab szarvas marhát, 600 juhot, és 800 ezer livra kész pénzt. Mind ezeket négy nap alatt parantsolták öfzve gyűjteni.

Nagy Britannia.

A' múlt Septemb. 15-dik napján, a' *Weymouthi* királyi palotában tartatott Status Tanátsban az a' végzés hozatott, hogy a' Batavusoknak világosan had izentessék, a' melly alkalmatossággal következő kabinetbéli parantsolatot készített ki a' király: " Mivel a' Frigyes Belgyiomi tartományokhoz tartozó földek néhány időtől fogva a' Frantzia ármádiáknak hatalma, és azoknak a' személyeknek igazgatások alatt vóltak, és vagynak még most is a' kik a' Fr. nemzeten kegyetlenül uralkodnaa, és mivel a' nevezett tartományokban azóltától fogva sok olly intézetek tétettek, mellyek ö Királyi felsége koronájának, betsületének, és jobbágyai jussainak kárára tzéloztanak, söt azon szövetséges tartományok' kikötő helyeikben ki készült hadakozó hajóknak is meg parantsolatott, hogy minden Britanniai hajókat vagy el raboljanak, vagy öfzve rontsanak, és néhány hajókat valósággal el is vettének: tettzett ö Királyi Felségének, belső Tanátsosainak gyűllésében olly rendeléseket és végzéseket tetetni, a' mely-

lyek koronája betsületének fenn tartására alkalmasak, és a' nevezett frigyes tartományok hajóinak, jószágainak 's jobbágyainak el vételekre engedelmet adni, olyaténképen, hogy mind a' királyi flottáknak, mind az Admiraltástól kaperozó, vagy rabló leveleket nyerő hajóknak jusson legyen, a' nevezett frigyes tartományok hajóiknak, józágaiknak, 's jobbágyaiknak el rablásokra, és a' királyi tartományokban lévő admirális törvényszékek eleibe való vitelekre. E' végre mind a' királyi korona, mind az admiraltás fiscálissai leg ottan készítsének és terjesszenek a' királyi belső Tanács eleibe egy olly commissiónális levelet, melly által az admiraltási commissáriusok, vagy más arra rendeltetett személyek plenipotentiáztassanak, az ő Felsége jobbágyainak, vagy másoknak is, a' kik a' Commisariátus által arra alkalmasoknak lenni ítíltetnek, kaperozó leveleket ki osztogatni, olly véggel, hogy az említett frigyes tartományokhoz tartozó hajókat 's jószágokat szabadon el rabolhassák 's a' t."

Ezen királyi parantsolatnak ereje mellett minden Angliai, Scóciai, és Hyberniai kikötő helyekben káperozó levelek küldettek a' Hollandiai hajók ellen; és már két betses portékákkal megterhelt hajókat vettek el, és vittek bé a' *Corki* kikötőhelybe az Anglus hadakozó hajók.

A' fent említett napon, úgymint *Sept.* 15-kén készitetett ki az a' hirdetmény is, melly által *Octob.* 29-dik napjára határoztatott meg a' parlamentomnak öszve gyüllése, a' mellyen, a' mint a' hirdetményben ki fejeztetik, különbkülönbféle fontos, és nagy tárgyakról lészzen a' tanátskozás.

Bridport admirális *Sept.* 18-ikán vizsza menvén a' *Spitheadi* kikötő helyben hét hadakozó hajóival egyetemben, azt a' hirt vitte az admiraltásnak, hogy az *Artésiai* Gróf a' vele lévő emigráns

seregekkel, Sept. 19 dikén a' *Houáti* szigetbe ki lépett, hogy ott találta a' *Warren* admirális flottáját is a' *Quiberoni* szerentsétlen ütközetből ki szabadult Fr. emigránsokkal, hogy ott mulatása alatt egynéhány királyt kívánó *Kis Britanniai* közönségek deputatiót küldöttek hozzá, és hogy a' *Quiberoni* szigetben el hüllött, el fogatott, 's annakutánna agyon lövöldöztetett emigránsokért közönséges exequiát tartatott.

A' Hamburgi *Correspondens* után tsaknem minden Német Országi közönséges levelek azt hirdették, hogy *Charette* bátorságos utat akarván az *Artésiai* Grófnak a' *Kis Britannia*ba való bé menetelre kélzíteni, a' respublikánusi seregekkel meg ütközött, azokat meg verte, 4000 embert le vágott, és igen sokat el fogott azokon kívül, a' kik önként által szöktek hozzája. Ez ugyan nem lehetetlen dolog, mindazáltal több meg erősítést várjuk és ha bizonyosabbat fogunk e' tárgyról hallani és olvasni, közleni fogjuk *Érd. Olvasóinkal*.

Hyberniának Cork nevű városában ismét nagy zenebona vólt, és egész harmadnapig tartott, mellyben nemtsak a' maga sorsával soha meg nem elégedni tudó kösség, de még a' katonaság is részeseült. Ennek oka lenni mondatik kiváltképen ez, hogy a' *Frantzia* háborútól fogva 150 ezer katonát adott *Hybernia Angliának*, és hogy most újjobban egynéhány ezret kíván a' kórmányfzék ki állítani. Mivel azért mind a' gyakorta történt zenebonáknak, mind minden szerentsétlenségnek okául a' háború tétetik, sok *Hyberniai* városok, és közönségek esedező levelet küldöttek a' királynak a' békesség helyre állítása végett. A' zenebonálkodóknak el rettentésekre, azon meg öletett *O' Connor* nevű bünösnek, kiről a' múlt alkalmatossággal mi is emlékeztünk, a' fejét a' *Státus* tömlötze ajtaja előtt egy hét lábni hosszúvaságú vas poznára függetette fel a' kórmányfzék.

A' *Hyberniai* kikötő helyekbe 4 Anglus és 6 Hollandusoktól el vett hajók mentenek napkeleti Indiából. A' Hollandus hajókon lévő portékák 700 ezer font sterlingre betsültetnek. Az *Abercrombie* Generális vezérlése alatt napnyugoti Indiába menendő flotta 14 linea és sok apró fegyveres hajókból álló. Az északi Amerikai respublika és N. Britannia közt szerzett békesség a' múlt Aug. 8-dikán ratificáltatott a' *Filadelfiai* Tanáts's ennek előülője *Washington* által, ámbár sokan igyekeztenek azt is meg akadályoztatni.

Batáviai Respublika.

A' *Hágai* levelek szerént most már nem rettegnek a' Batavusok a' Brittusoknak látogatásától, minden kikötő helyek készen vóltak az elenséggel való szembe szállásra, 's az erőszaknak erőszakkal való vissza tromfolására. Ki szállottak ugyan a' *Cadsánda* szigetbe, melly most már a' Frantzia respublikához tartozik, de ott sem mulattak sokáig; hanem egynéhány szarvas marhát és juhot el rabolván ismét hajókra ültek.

Még azok a' tagjai is az előbbi kórmányszéknek, a' kik engedelmet nyertek tartományaiktól a' *Hágában* való mulatásra, kéntelenek vóltak onnan ki költözni, és hajlékaikat 's mulató kertjeiket farkas kaszára hagyni. A' Helytartó Fejedelem hátra maradt jószágának meg maradt része a' múlt hólnapnak végén adatott el kotyavegyén. —

E' folyó esztendőben 135 millió forintra ment a' respublikának költsége; 15 milliót adott a' hadi seregekre, 18 milliót a' hajó seregekre; 90 milliót fizetett a' Fr. respublikának a' vele szerzett békességnek ereje szerént, 's végtére 12 milliót a' Fr. truppoknak tartására.

Noel Frantzia minister bé adta a' *Hágai* Köz Rendeknek azon promemoriát, mellyet a' *Párisi*

Közjóra ügyelő Commissió intézett a' Batavusokhoz. Ennek rövid summája ebből áll: „Batavusok! Köztetek is új rendelkezések tétettek; a' Helytartói hivatal el törültetett, 's vissza állitattak a' ti jussaitok, és mástól való nem függétek. — Szabadtságtoknak allandósága egyedül a' ti böltsességtektől, bátorságtoktól 's kiváltképen egymás közt való egygyességtektől függ. Tanúságtokra lehet a' mi revolutiónk. Kövessétek a' Frantziák polgári virtusait, és ójjátok magatokat azon gonofzságoktól, mellyek sok ideig rongáltak az emberiséget. Melly gyalázatosan mivelnének azok, a' kik vérengező kórmányt kívánnának közitekbe bé vinni. Kereskedésteget meg ölnék, 's pusztává tennék földjeiteket. Annakokáért tartátok zabolán azokat, a' kik rettentő, és emberiség nélkül való törvényeket akarnak közitekbe bé vinni. Ellenségeitek erántunk való bizodalmatlanságot akarnak bennetek támasztani; ne hidgyetek nékiek Batavusok! a' melly álliántz e' két nemzetet öfzve kaptsolta, vérünkel erősitetett meg, és allandó is leszen. Ti pedig vak követői lévén egy olly kormányfőnek, melly többé nintsen, abban a' rosz reménységben vagytok é, hogy le fogjátok azt rontani, a' melly szerentsésen fel állitattott? Azt akarjátok é, hogy ismét ellenségeitek uralkodjanak rajtatok? Jól tudgyuk haragustok a' Frantziákra, de légyetek egyenes szivűek. A' hadi törvények szerént bántunk e' veletek? A' haza kívánnya töletek, hogy fiaival meg egyezzetek. Hogyha ennek szavát halgatni nem akarjátok, meg tudgyátok, hogy mi a' Batavusoknak képviselőivel öfzve kaptsolván magunkat, mint ellenségekkel úgy fogunk azokkal bánni, a' kik az előbbi igazgatásnak módját ismét fel akarják köztetek állítani. Vigyázzatok azért Batavusok, közelítsetek egymáshoz a' hadi költségeknek közönsegesen való viselésére. Tekintsétek meg azokat a' felettébb való áldozatokat, a' mellyeket még most is teszen a' Frantzia nemzet. Legyetek il-

lendő bizodalommal törvényes képviselőitekhez, ne féllyetek ellenségeitektől; a' mi győzödelmeskedő seregeink fognak ellenek menni 's őket szélylyel szórni 's a' t. Ezen promemoria alatt, *Louvet, Merlin, Rabaud, Boissy*, és a' Közjóra ügyelő Commissio több tagjainak neveik vóltak alá írva. —

A' Hollandiai nemzeti képviselők 500 ezer forintot adtak a' múlt hólnapban a' tengeri dolgokra ügyelő Commissiónak, és ezen esztendőnek három végső hólnapjaira is egy milliót ajánlottak. A' *Frieslandiai és Gróningai* tartományok is száz száz ezer forint adására kötelezték magokat.

A' Hágai klúboknak értékre adatta a' kormányfő *Sept. 25-dikén*, hogy semmi memoriálist ne küldjenek a' municipalitásokhoz, mivel semmi választ nem fognak arra venni. A' kaszár-mákba bé szállítatott Fr. katonaságnak fejenként harmadfél stüver, fél font hús, és másfél font kenyér napi zsóldja, tüzelő fája, és gyertyája lézen.

Frantzia Ország.

A' múlt hólnapnak 23-dikán az a' jelentés tétetett a' Frantzia nép képében a' Nemzeti gyűlés előtt: 1.) Hogy az új constitutiót az egész nemzet bé vette, melly ennekutánna mozdúlhatatlan fundamentoma fog lenni a' respublika alkotmányának. 2.) Hogy a' Convent két harmad részének választásáról hozatott végzés törvénnyé tétetett. 3.) Hogy e' szerént a' választó gyülekezetek *Octob. 12-dikén* egész Frantzia Országban öszve gyűllenek, 's leg később *Octob. 21-dikéig* minden törvénytévő tagokat, és tisztviselőket ki fognak nevezni.

Sept. 23-dikán rendelt a' Convent a' szép mesterségeket gyakorló iskoláknak fel serkentésére

60 ezer livrát jutalomúl. — 6337 közönségek gyűl-
löttek öszve a' Constitutióznak, és a' Convent két
harmad része választatásáról való decretumnak bé
vételére, mellyek 958228 vokst adtanak; ezek
közt 914853 vólt a' Constitutio bé vételéért, és
41892 az ellen. A' Convent két harmad része vá-
lasztatásáról tett decretum 167 ezer 758 vokst által
vétetődött bé, és 95873 által vetetett meg.

A' *Sept. 25-dikén* tartatott gyűllésben olvas-
tatott fel a' Rénusi és Móseli ármádiáknál lévő
nemzeti képviselők által küldetett tudósítás, mely-
ben arról tettek jelentést, hogy őket a' *Wurmser*
Generális közelítése kényszerítette a' *Manheimi*
való capitulációra, és a' Palatinátusi tartomá-
nyoknak engedtetett neutralításra, melly szerént
semmi requisitiót nem lehet többké azokban tenni.
Továbbá, hogy *Manheimban* 6000 mázsa lisztet,
400 zsák zabot, 250 ágyút, és sok munitziót ta-
láltak.

A' *Rennesben Sept. 15-dikén* költ levelek azt
a' hírt vitték *Párisba*, hogy az *Anglus escadrén*
vólt seregek *Karnac* mellett léptek ki a' szárazra, és
már most *Orient* felé marsiroznak. Egyszersmind
az a' hir repdesett *Párisban*, hogy az *Artésiai Gr.*
kormányása alatt lévő emigránsok is ki szállottak a'
Wendei osztályba: mindazáltal azzal bízatták ma-
gokat a' patrióták, hogy a' *Hoche* Generális kór-
mánya alatt lévő vitéz seregek, valamint eddig,
úgy ennek utánna is hijjába valókká teszik a' Ro-
jalistáknak igyekezeteket.

Néhány *Párisi* közönséges levelek hirdetik,
hogy már ki választatattak a' végre hajtó Tanáts-
nak tagjai, a' kik mind különbkülönb tárgyakra
fognak ügyelni. *Seaur* a' hadi; *Fleurieux* a' ten-
geri; *Rochambeau* a' respublikának belső dolgaira,
Boissy d' Anglas a' törvényes dolgokra; *le Cou-*
teulx de Cantalen a' finántziára; *Barthelemy* pe-
dig a' külső dolgokra.

A' Vendei osztály határain fekvő *Chartres* város ellen, a' hol *Telliér* nemzeti képviselőt már határa ültette a' község, 12000 embert marsirozni parantsolt a' köz bátorságra ügyelő *Commissió*, a' kik nemcsak ezen város zenebonáskodó lakosainak; hanem a' még mostan is szüntelen kegyetlenkedő *Chouánsok*nak meg zabolázására rendeltettek. Egyszermind a' Párisba vitetni szokott eleséget is fogják védelmezni.

Elegyes Történetek.

A' Kurlandiai hertzeg *Szagáni* úttyában kapott betegségéből felgyógyult. — Néhai *XVII Lajos* király meggyászolására, Aug. 22-dikén öltözte fel a' *Pétersburgi* udvar a' 4 heti gyálzt. — Az *Orániai* örökös hertzeg *Londonból Brémába* jött. — Gróf *Pototzky Felixet* *Feldmarsálságra* emelte az *Orosz Császárné*. — Hertzeg *Czártorisky Adámnak* sequestráltatott jószágait vizsgálta adta, 's fiait a' test őrző seregnél tisztekké tette. *Londonban* Sept. 17-dikén megégett a' *Sz. Pál* temploma. — A' *Párisi* újságírók felettébb ótsárolják a' *Conventet*, hogy keményebben nem bánik a' terroristákkal. — *Stuttgárdiában* Sept. 22-dik napjára határozatott meg a' *Württembergi* hertzeg és *Fr. reszpublika* közt szerzett békeségnek ki hirdetése. Az *Orosz Császárné* nevezetesebb hadi vezérjeinek sok jobbágyokat ajándékozott, nevezetesen Gróf *Suwarow* *Feldmarsálnak* 6922 jobbágyot *Kurlandiában*. — A' *Prussiai* király *Sandes Rollin* urat küldi követségbe *Párisba*. *Montesquieu* *Fr. Generális Barthelemy* úrral való együtt beszélgetése után *Bázelből* *Fr. Országba* utazott. *Antverpia* mellett egy 10000 főből álló *Fr. armádia* táborozik. — *Brüsselben* egy gazdag serfözőnek 30000 forintját lopták el. Sok honnyaikból ki bújdosott lakosok térnek vissza az *Austriai Belgiumba*. — Ezek közt vagyon az *Urset* hertzeg familiája is.

Magyar Ország.

Máramaros Vármegyéből Sept. 20-dikán. Az iskoláknak meg jobbitása iránt bizonyos rendelkezéseket tettek ezen a vidéken a Reformátusok. Nevezetesen meghatározták, hogy két évtendeig semmit egyébét ne tanítsanak a tanítók a gyermekeknek a Magyar tudományoknál. Ez alatt pedig az olvasás, irás, számvetés, Politika, és Statistica, avagy mitsoda függésben vagynak a hazában az urak, — szolgák, — jobbágyok, katonák, földművelők 's a t. egymással, egy kis Geographia, természeti história, és tudomány, vallás, Sz. és haza históriája tanitassanak. Lehet reménység, hogy ezen az úton a két évtendős iskolás gyermek hasznosabb ember lesz a társaságban, mint az eddig 10 évtendőig tanultak. A Máramarosi ekklesiákban mindenütt 3 vigyázók tettek, egy pap és két világi emberek, kiknek fő vigyázójok az Esperest, és a Curator, a kik kötelesek mind a tanulókat, mind a tanítókat gyakran meg látogatni.

Erdély Országban.

Károlyfejevárt 16-dik Sept. Újságunk, Isten kegyelméből, a szépségnél egyéb nintsen; kedvetlenetske ugyan ez, hogy a Brassai Temeszen 19 tzigány bé jövén, egyik közülök pestisben meg holt ember ruhát vett magára még Oláh Országban, 's a contumációtized magával meg holt; de észre vévén azonnal ezen gonoszt, a jó rendelkezések miatt tovább nem terjedhetett. Azonban az esméretlen idegeneknek meg vizsgálására mindenütt ezen Hazában, éjjeli és nappali vigyázatok falunként parantsoltattak, tartván előre attól, hogy Oláh Országban a Porta nemcsak a gabonát szedtvén, hanem a közönséges adót is meg nehezítvén, a nagy inség miatt, ide ne jöjjenek sokan a lakosok közül, és magokkal által ne hozzák ragadó nyavalyájokat.

Gabonánk ezen elztendőben elég vólt, hanem a' Török búza sok helyeken igen gyarló, de azért még sem félhetünk a' drágaságtól — szőlő gerezdeink is bővségesen vagynak; de olly nagy a' szárazság, hogy egy formán álnak karó-jok mellett, 's nem érhetnek, és ha az Úr Isten jó meleg essőt nem ad, savanyú lesz a' mustunk, de még a' mag vetéssel is egézfzen elkésünk.

A' szarvas marha dögi is kezdi némelly helyeken ki ütni magát, nevezetessen *Novajon, Péterden, Oklándon, Ludason, Aranyas-Széken, F. Vinczen, Veresmarthon*, 's több helyeken is, melyek az el kerülés véget közöltettek mindenütt, és e' nekünk nem igen jó história. Itten ennek-előtte igen bőven termetta' leg finumabb izü minden némü pergamot körtvély, és masánfzker alma; de bezzeg nintsen mostan efféle, 's jelenthetem, hogy épen 40-dik elztendeje itt lakásomnak, de ezt még soha sem értem 's a' t.

J e l e n t é s.

Komáromban a' Weinmüller Typografiájában következő könyveket lehet találni.

- 1.) *Novi Eccles. et Scholast. Annales Evangelicorum. Aug. et Helv. Conf. in Austriaca Monarchia*, minden darab 40 kr.
- 2.) *Tormási János prédikátziói* 51 kr.
- 3.) *Jakab és Péter apostol leveleinek világo-sítása*, írta Anglia nyelven *Burkitt Wilhelm De-thami Vicarius*, és *Prédikátor*. Magyarra fordította *Szalay Pál Szentesi prédikátor* 51 kr.
- 4.) *II József a' Máramarosi éhségben* *Gáthy István Szigeti prédikátor* által 30 kr.
- 5.) *Magyar Almanak 1794 és 1795-dik elztendőre* *D. D. S.* által mindenik darab 40 kr.

Méltóságos Gróf Kis-Rhédei

RHÉDEI ADÁM

U r f i °

Méltóságos Gróf Széki

TELEKI MÁRIA

Kis - Aszszony °,

m i n t

V Ö - L E G É N Y °

é s

M E N Y - A S Z S Z O N Y °,

Ő N A G Y S Á G O K N A K

alázatos tisztelettel

a j á n l j a

S i p o s P á l

M D C C L X X X V.

Sz. Mihály Hav. 14. Napján.

B É T S B E N.

Találtattnak ezek a' Betük Márkides Pulió
Testvéreknél, N. Baumeister Ur Könyv-nyomtató
Műhelyében; mellyek metzsettettek Erdélyi-fi
Bikfalvi Falka Sámuel Ur-által.

Választott Grófi Pár! ma kiket edgyesit
Örök szövetséggel szentül esküdött hit:

De még, a' fényes sors és születés mellet,
Edgyező szivetek jobban öszve illet,
RHÉDEI, TELEKI, egy másik hijjával
Találatott szép Pár! ÁDÁM MÁRIÁVAL,

Áljabatok-ki világ előtt kéz' fogozva,
Ellenkező jeltől semmit se tartozva;
'S adjatok példáját egy szerentsés Párnak
Ezer ollyak közzül, kik ez úton járnak.

* * * * *

Szép az illendőség 's annak fenn tartása
A' páros életből sok rossz' ki-irtása;

De nagy Tirannus-is, a' hol nints szeretet,
'S attól vas páltzája ketté nem törtetett.
Hol a' mást parantsol, 's más a' sziv szozatja,
'S ez annak leszsz szánni méltó áldozatja.

* * * * *

Boldog Pár! kik talám észre se vettétek,
E' nehezebb törvényt hogy bé-töltettétek.

Kiknek a' szeretet kedvesen meg-tsalta
Szivek', 's e' gondolat helyét el-foglalta.

Hogy inkább néznétek szívetek kényére,
Mint az illendőség hideg törvényére;
Meg-hagyván a' szívnek azt a' szabadságát,
Melly nélkül el-vesztné ő tulajdonságát.

* * * * *

Ezt még a' Szeretet maga sem illette
Eröltetett moddal, 's attol kimillette:

Mert ártatlan képpel tsak természet szerint
Jelent-meg, és nem vett magára semmi szint.
'S páros lépést menvén az esmerettséggel,
Nem láttzott előzni semmit mesterséggel;

'S azt vélnéd, vagy ettől magát meg-fosztatta
Természeti széppé vagy el-változtatta.
Kupido-is mintha szárnya 's nyila nélkül
Jött volna, tsendesen lépett szokásán kül.

Hogy el-ne-repüljön többé; szárnyán nem jött:
Hogy jobban találja tzieljét; hamar sem lött.

* * * * *

A' szeretetnek-is nem tsak egy a' neme:
De az állandóság a' leg-főbb érdeme.

Az, a' melyet mint egy hirtelen szél hozott,
Tapasztaltuk sokszor olly hamar változott.
'S hogy állandó legyen, tsak egy épületet,
Nézz-meg, nem kíván é lassú készületet?

Ugy a' szeretet-is. De leg-jobb vezére
Ennek a' természet bizzuk tsak kezére.

E' tudja jól, szívvvel bánni miként keljen;
Mindég legyen hijja, noha mindég teljen.

Azért a' szeretet drága ajándékit

Kimillvén aprora szabja-ki mértékit;

'S hogy kedves orája mindjárt le-ne-járjon,

Hanem minden kitsiny pertzentést el-várjon:

Böltsen mérséklette azt a' sebességgel

Járó indulatot szemérmességgel.

A' szabad jó kedvet ide közből tette,

És a' virtust, a' melly jót álljon érette.

E' ma ritka helyen szemléltető petsét

Drágitja-meg immár a' szeretet betsét.

Hol tsak egy szó, kivált azt ha még kíséri

Egy mosolygás, világ kintseit fel-éri.

Minden szempillantat drága és nints ára:

Könnyen kél az idő még-is itt szárnyára.

'S bár én tehetném most, hogy versem-is olyan

Kedvel ereszkedő könnyüséggel folytan.

* * * * *

De sokasúl a' tárgy, 's elmém el-borittja;

A' szó pedig szükül, 's versemet szoritja.

Mert ki-mondására nem elég szapora

A' sebessen omló beszédnek zápora

Az örömnek, melly itt nyilik az idökkel,

Elöre mosolygó kedves esztendökkel.